

Stuurgroep volwassenenonderwijs
Emile Jacqmainlaan 20
1000 Brussel

VISIETEKST: Profiel en opdracht van de Specifieke Lerarenopleidingen van de Centra voor Volwassenenonderwijs

Naar kwaliteitsvolle lerarenopleidingen in Vlaanderen

1	DE SLO IN VLAANDEREN: KENCIJFERS VOOR DE PERIODE 2008-2011	2
1.1	Spreiding per aanbieder en per provincie	2
1.2	Situering in het geheel van de lerarenopleidingen	2
1.3	Situering t.o.v. het hoger beroepsonderwijs (2009-2010)	2
1.4	Schaalgrootte CVO SLO	2
1.5	Profilering in termen van opleidingsniveau en leeftijd	3
1.5.1	Opleidingsniveau	3
1.5.2	Leeftijd	3
2	PROFIEL VAN DE SPECIFIEKE LERARENOPLEIDING IN DE CVO	4
2.1	De lerarenopleiding voor de zij-instromers	4
2.1.1	Omschrijving	4
2.1.2	Belang van deze doelgroep	4
2.2	Een performante opleiding voor zij-instromers	4
2.2.1	Flexibiliteit als handelsmerk	4
2.2.2	Een praktijkgerichte opleiding	5
2.2.3	Een complete en competentiegerichte beroepsopleiding	5
3	DE CVO SLO ALS KWALITEITSVOLLE LERARENOPLEIDING VOOR ZIJ-INSTROMERS	5
3.1	Vermastering of waardering van de intrinsieke kwaliteiten van de zij-instromer	5
3.2	Kwaliteit: door visitatie gevalideerde diplomagerichte opleiding	6
3.3	De CVO SLO en "Schools of Education "	6
3.3.1	De schaalgrootte van de CVO SLO	6
3.3.2	Koppeling van CVO SLO aan VKS-niveau 6 voor de afgestudeerden met vooropleiding hoger onderwijs	6
3.3.3	Strategische alliantie met hogeschoolopleidingen en universiteiten	7
3.3.4	Continuering van de samenwerking binnen de expertisenetwerken	7

2012-04-02	Visietekst	CVO Specifieke Lerarenopleiding	1/7
------------	------------	---------------------------------	-----

1 De SLO in Vlaanderen: kencijfers voor de periode 2008-2011

1.1 Spreiding per aanbieder en per provincie

		Tot	Antw	Brab	Brus	Limb	O-VL	W-VL
01	Univ Universiteit	5	1	1	1	1	1	0
02	HS Hogeschool	11	2	4	2	2	0	1
03	CVO Centrum voor Volwassenenonderwijs	24	8	2	3	3	5	3

1.2 Situering in het geheel van de lerarenopleidingen

	Aantal diploma-contracten	2009-2010	2010-2011
01	Professioneel gerichte bachelor Secundair onderwijs	10049	10777
02	SLO na master (hs en universiteit)	1986	2034
03	CVO SLO	8287	8925

1

	Aantal uitgereikte diploma's	2008-2009	2009-2010
01	Professioneel gerichte bachelor Secundair onderwijs	3823	3838
02	SLO na master	Hogeschool	207
		universiteit	1297
03	CVO SLO	2048	1994

2

	Doorstromingspercentage naar onderwijs	2007-2008	2008-2009
01	Professioneel gerichte bachelor Secundair onderwijs	70%	64%
02	SLO na master (hogeschool en universiteit)	39%	46%
03	CVO SLO	34%	36%

3

1.3 Situering t.o.v. het hoger beroepsonderwijs (2009-2010)

Aantal unieke studenten in 2009-2010	
Hoger beroepsonderwijs (volwassenenonderwijs)	17757
Specifieke lerarenopleiding	8925

1.4 Schaalgrootte CVO SLO

		2009-2010	2010-2011
01	lesurencursist	2234609	2437922
02	Unieke studenten		8287
		M	2998
		V	5289
03	Uitgedrukt in voltijdse trajecten (60 studiepunten)	3103	3386

4

¹ Statistische jaarboeken 2008-2009 en 2009-2011

² Statistische jaarboeken en overzicht vanuit ENW

³ Arbeidsmarktrapport 2010

⁴ Gegevens vanuit Marlon-tool consortia

1.5 Profilering in termen van opleidingsniveau en leeftijd

1.5.1 Opleidingsniveau

CVO	Geen diploma secundair onderwijs		Diploma secundair onderwijs		Diploma hoger onderwijs			
	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010		2010-2011	
					Bac	Mas	Bac	mas
1	5,00%	6,06%	39,69%	44,55%	33,13%	22,19%	32,42%	16,97%
2	6,67%	5,04%	28,68%	33,47%	37,05%	27,60%	36,13%	25,35%
3	10,50%	8,28%	13,99%	24,84%	41,98%	33,53%	37,58%	29,30%
4	7,69%	7,19%	33,33%	35,25%	26,15%	32,82%	24,46%	33,09%
5	0,52%	3,61%	21,02%	20,24%	38,38%	40,08%	34,58%	41,57%
6	7,46%	8,35%	23,07%	23,18%	37,85%	31,63%	40,34%	28,13%
7	7,17%	6,15%	29,75%	26,21%	27,41%	35,67%	29,43%	38,21%
8	5,35%	3,93%	21,81%	22,75%	29,63%	43,21%	30,06%	43,26%
9	3,63%	4,55%	31,58%	31,45%	35,39%	29,40%	36,36%	27,64%
10	12,59%	6,21%	21,97%	31,93%	46,00%	19,45%	47,67%	14,19%
11	0,00%	0,00%	28,00%	12,00%	31,00%	40,00%	34,00%	54,00%
gemiddelde	6,05%	5,40%	26,63%	27,81%	34,91%	32,32%	34,82%	31,97%

5

1.5.2 Leeftijd

	2009-2010		2010-2011	
<= 25	520	6,27%	1050	11,76%
25-34	4752	57,34%	4852	54,36%
35-44	2014	24,30%	2105	23,59%
45-54	905	10,92%	837	10,10%
55-64	92	1,11%	79	0,89%
>=65	4	0,05%	2	0,02%
	8287		8925	

6

⁵ Op basis van interne bevraging onder CVO SLO

⁶ Gegevens consortium op basis van Marlon-tool

2 Profiel van de Specifieke Lerarenopleiding in de CVO

2.1 De lerarenopleiding voor de zij-instromers

2.1.1 Omschrijving

De Specifieke Lerarenopleiding van de CVO's heeft zich in de loop van de jaren ontwikkeld als de lerarenopleiding voor de zij-instromers. De leeftijd van meer dan 70% van de cursisten situeert zich tussen 25 jaar en 45 jaar. Meer dan de helft van de cursisten heeft een leeftijd tussen 25 jaar en 35 jaar.

Zij-instromers hebben hun basisopleiding voltooid en opteren onmiddellijk of na een aantal jaren beroepservaring voor het onderwijs. Het afstudeerniveau, de specialiteit en eventuele beroepservaring bepalen de onderwijsbevoegdheid.

2.1.2 Belang van deze doelgroep

Het aantrekken en opleiden van zij-instromers zal in de komende jaren van groot belang zijn om de capaciteit van lerarenopleidingen te vergroten en het hoofd te bieden aan het dreigend lerarentekort.

Voor deze groep is de stap naar het onderwijs een weloverwogen keuze onderbouwd vanuit de basisopleiding en expertise in het beroepsleven. Deze cursisten hebben voldoende levenservaring om op een andere manier naar onderwijs en opvoeding te kijken. Ze verschillen bovendien van studenten uit andere lerarenopleidingen in het feit dat zij de lerarenopleiding combineren met een gezins- en werksituatie.

2.2 Een performante opleiding voor zij-instromers

2.2.1 Flexibiliteit als handelsmerk

- 1) De kenmerken van deze doelgroep vragen erkenning. Eerst en vooral door het systematisch inbouwen van afgestemde EVK-EVC-procedures in de opleiding. Hierdoor speelt de CVO SLO maximaal in op de beginsituatie van de cursist. Verder door het uitbouwen van persoonlijke ontwikkelingstrajecten binnen de opleiding die een combinatie van werk en studie faciliteren.
- 2) Erkenning van EVK-EVC volstaat echter niet om op een duurzame manier deze doelgroep voor het onderwijs te werven. Voor zij-instromers bepaalt de vraag hoe, waar en wanneer zij de lerarenopleiding kunnen doorlopen effectief of zij zullen starten met de opleiding.

Volgende organisatiekenmerken van de CVO SLO verklaren hoe performant de opleidingen zijn in het in het aantrekken van deze doelgroep:

1) modulaire organisatie en flexibiliteit:	de cursist kan voor ieder opleidingsonderdeel afzonderlijk intekenen en kan een keuze maken uit verschillende lesmomenten
2) blended learning:	systematische inschakeling van afstandsleren
3) cyclisch karakter:	cyclisch terugkerend aanbod in de loop van het opleidingsjaar en over de opleidingsjaren heen
4) brede spreiding en regionaal aanbod:	opleiding overdag en 's avonds, in de week en in het weekend; opleidingen met een goede bereikbaarheid
5) diversiteit in looptijd:	de cursist bepaalt zelf tempo en voortgang in de opleiding; duur kan variëren van 1 tot meerdere jaren
6) diversiteit in organisatievormen:	leraar in opleiding voor wie al in het onderwijs staat, jaaropleiding voor wie op één jaar wil afstuderen, klassieke opleiding voor wie de opleiding combineert met werken

2.2.2 Een praktijkgerichte opleiding

1) Zij-instromers zijn doelgericht, geïnteresseerd op relevantie, geïnteresseerd in bruikbare kennis. De praktijk is sinds het decreet in iedere Specifieke Lerarenopleiding versterkt.

Belangrijk is echter niet het volume praktijk maar de graad van osmose tussen theorie en praktijk in de opleiding. Welke kansen biedt de opleiding tot verbinding van theoretische inzichten met praktijkervaringen. Wat is de ruimte voor persoonlijke ontwikkeling in het omzetten van praktijk naar theorie?

2) Het opleidingsmodel van de CVO SLO kenmerkt zich bij uitstek door een doorgedreven integratie van theorie en praktijk in ieder opleidingsonderdeel. Het opleidingsconcept koppelt systematisch theorie (T) aan praktijk binnen (PO praktijkgerichte opleidingsactiviteiten) en buiten de opleiding (PT preservicetraining).

3) De lectoren in de CVO SLO dragen theorie én praktijk. Ervaren lectoren, leraren uit het secundair onderwijs en pedagogisch begeleiders zijn actief in de opleidingen. Ze houden via de praktijkopdrachten van de cursisten de vinger aan de pols voor de praktijk van alledag in de stageplaatsen.

2.2.3 Een complete en competentiegerichte beroepsopleiding

1) Het competentieprofiel was van bij de aanvang de blauwdruk voor het opleidingsmodel in de CVO SLO. Het model garandeert dan ook een complete en evenwichtig uitgebouwde lerarenopleiding met aandacht voor alle competentiegebieden.

2) De CVO SLO profileert zich expliciet als een beroepsopleiding. Leren in en van de praktijk staat centraal doorheen de opleiding. Theorie is functioneel t.o.v. de vooropgestelde competenties.

Het werkveld waardeert de grote onmiddellijke inzetbaarheid van de afgestudeerden.

3) Zij-instromers verbinden leerervaringen aan persoonlijke kaders. Tijd is kostbaar en meer dan "reguliere" studenten streven ze naar meerwaarde in authentieke leersituaties.

De CVO SLO is via het stagenetwerk in iedere vezel van de opleiding verbonden met betekenisvolle en authentieke leercontexten. Dat is het geval voor alle opleidingsvarianten maar manifesteert zich vooral in de Leraar-in-Opleiding-variant (LIO), die de afgelopen jaren nagenoeg integraal en op grote schaal door de CVO SLO is uitgebouwd.

3 De CVO SLO als kwaliteitsvolle lerarenopleiding voor zij-instromers

3.1 Vermastering of waardering van de intrinsieke kwaliteiten van de zij-instromer

1) De SLO-visitatie zal evidentie leveren over de kwaliteit van opleidingen binnen universiteiten, hogescholen en centra voor volwassenenonderwijs. Maximaal inspelen op diversiteit in aanbod en populatie binnen het secundair onderwijs zal ook in de toekomst een divers aanbod aan lerarenopleidingen vragen.

2) Het debat over kwaliteitsvolle leraren moet dan ook gevoerd op basis van de realisatie van het voorliggende beroepsprofiel en niet op basis van premature aannames over de impact van zgn. vermastering van het lerarenberoep.

3) Zij-instromers stellen zich beschikbaar voor de onderwijsmarkt vanuit een specifiek profiel. Vooropleiding, werkervaring, leeftijd zijn katalysatoren voor een krachtige realisatie van de kernkwaliteiten van goede leraren. Het curriculumconcept en de opleidingsorganisatie van de CVO SLO geven deze intrinsieke kwaliteiten de ruimte.

Uitgaande van dat specifiek profiel van de cursisten (diploma reeds verworven, combinatie werk-studie) volstaat een opleiding van 60 studiepunten.

3.2 Kwaliteit: door visitatie gevalideerde diplomagerichte opleiding

1) Het huidige beroepsprofiel van de leraar is in de huidige context een degelijk en volledig raamwerk voor curriculumontwikkeling in de lerarenopleiding. Het is verder een krachtig instrument voor het implementeren van processen van professionele ontwikkeling voor leraren.

In het geheel van het loopbaandebat bepleiten wij dan ook een bevestiging van dit profiel als funderend kader.

2) Het lerarenbestand van het secundair onderwijs bestaat uit afgestudeerden van hogescholen, universiteiten en centra voor volwassenenonderwijs. Alle leraren zijn opgeleid vanuit een gemeenschappelijk beroepsprofiel.

3) Voor de SLO is er een gemeenschappelijke opleidingsbasis van 60 studiepunten. Alle SLO's zijn in 2011-2012 gevisiteerd op basis van een gemeenschappelijk visitatieprotocol. De visitatierapporten zullen uitspraak doen over de kwaliteit van de afzonderlijke opleidingen en de opleidingssector in het algemeen. Op basis van de visitaties zal ook duidelijk worden in welke mate opleidingen erin slagen de basiscompetenties te realiseren.

3.3 De CVO SLO en "Schools of Education "

De CVO SLO vervult een belangrijke rol in het geheel van de lerarenopleidingen.

De eventuele Schools of Education zijn op te vatten als samenwerkingsverbanden tussen lerarenopleiders van universiteiten, hogescholen en centra voor volwassenenonderwijs. In deze netwerken wil de CVO SLO zich blijven profileren als de lerarenopleiding voor de zij-instromers.

Om zich in te schakelen in dit netwerk zijn volgende voorwaarden van belang:

3.3.1 De schaalgrootte van de CVO SLO

Schaalvergroting en optimale regionale concentratie met respect voor de geldende evenwichten zijn noodzakelijk voor:

- de bundeling van expertise;
- het verder realiseren van duurzame vormen van specialisatie;
- het permanent aanbieden van een gediversifieerd aanbod.

3.3.2 Koppeling van CVO SLO aan VKS-niveau 6 voor de afgestudeerden met vooropleiding hoger onderwijs

- 1) De SLO stelt zich hiermee vanuit een gemeenschappelijk beroepsprofiel op de positie van de GLO-inschaling.
- 2) Het afstudeerniveau van leraren laat zich vanuit de regelgeving op de bekwaamheidsbewijzen niet bepalen door de SLO maar door de basisopleiding van de kandidaat. De leraren met achtergrond master of professionele bachelor ontlenen hun resp. inschaling in de Vlaamse Kwalificatiestructuur m.a.w. aan hun master- of bacheloropleiding en niet aan de inschaling van hun lerarenopleiding.
- 3) Voor de huidige groep kandidaten, die instroomt in de SLO zonder diploma hoger onderwijs, moet binnen de SLO een bijkomend opleidingstraject voorzien worden dat de borging van niveau 6 garandeert.
- 4) In een continuüm van professionalisering komt het masterniveau 7 binnen bereik na bijkomende opleiding (verdieping of verbreding).

3.3.3 Strategische alliantie met hogeschoolopleidingen en universiteiten

1) De CVO SLO's maken afspraken met betrekking tot de organisatie van het opleidingsaanbod met de lerarenopleidingen van hogescholen en universiteiten. Zij verbinden zich aan de lerarenopleidingen en staan binnen dit aanbod in voor de opleiding van de zij-instromers met vooropleiding secundair of hoger onderwijs.

2) De SLO is onderdeel van een CVO en opereert op basis van een samenwerkingsverband met een hogeschool of universiteit.

3) Op die manier is het mogelijk dat bestaande lerarenopleidingen zich verder ontwikkelen volgens de sterktes van iedere opleiding

Hogeschool	Universiteit	Centrum voor volwassenenonderwijs
professionele bacheloropleidingen banaba-opleidingen	ingedaalde SLO en bron van wetenschappelijk onderzoek, (vak)didactisch onderzoek	specifieke lerarenopleidingen (zij-instromers)

3.3.4 Continuering van de samenwerking binnen de expertisenetwerken

In de toekomstige constellatie blijft het wenselijk de huidige werking van de expertisenetwerken als ontmoetingsplaats voor expertisebundeling en –ontwikkeling verder te continueren.